

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor
Hegyedévre	4
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor
Hegyedévre	5
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor
Hegyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a
szombat utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kényszerű visszahívás
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 27.

Földbérli szövetkezetek *

Irtá: dr Krüger Aladár.

Bernát István, az Országos Központi Hitelszövetkezet kongresszusán 1907. március 13-án tartott beszédében szóba hozta a Mezőgazdai Földbérli Szövetkezetet, mely a nagyváradai latin szertartású püspök, dr Szmeccsányi Pál ö Excelenciája és jószágigazgatója, Erős Rezső támogatásával létesült.

Maga az a tény, hogy ezt a szövetkezetet és annak megalkotóit maga Bernát István emelte ki az ország közgazdasági életében oly fontos szerepet játszó intézmény kongresszusán, arra vall, hogy itt a szövetkezeti alapon való tömörülésnek föltétlenül figyelemre méltó alakulásával találkozunk.

Az emberi gazdálkodás alapja mindenkor a föld lesz. Üres háborúk a multban, milliókra kiterjedő gazdasági mozgalmak a jelenben, mind visszavezethetők az emberek vágyára föld, mindig több föld után. A föld termőképességének fokozása, okosabb kihasználása a találmányok seregét teremtette meg.

A földre vonatkozó szerencséskezü politika egy egész ország lakosságának boldogulását biztosíthatja, míg ha az agrárpolitika irányát lelkiismeretlen, gondatlan vagy épen rosszakaratu kezek szabják meg, milliók szerencsétlenségét, egy ország katasztrófáját idézhetik elő. Példáért nem kell messzire menni.

A föld kérdése napjainkban ismét előtérbe nyomul. Nem az a kérdés ez, a mely 1848-ban a jobbágyok fölszabadítását vonta maga után. Akkor inkább a földtulajdon megszerzésének lehetősége, a kérdésnek közjogi oldala állott előtérben. Az még csak szóba sem került, hogy jöhetnek idők, a mikor az, a ki földet keres, nem jut hozzá, az pedig, a kinek földje van, annak csak egyre súlyosodó terheit érzi s mármár a megélhetés gondjaival kénytelenek küzdeni. Nem is gondolhattak arra, hogy egy fél-század multával a magyar föld kérdése oly szerencsétlen ellentétek hullámverésébe kerül, hogy nagyon sokan a kikerülhetlennek vélt hajótörés elől csak a kivándorlásban találnak menedéket.

Annak a szerencsétlen irányzatnak az eredménye ez, mely a maga, részben gazdasági, részben politikai, de teljes egészében és minden ízében önző céljai érdekében halálos ellenségekként állította egymással szembe a nemzeti termelés két tényezőjét: a tőkét és a munkát.

Az ipar és kereskedelem még csak elbirják a két tényező háboruságát. Mikor sztrájk vagy munkasztrájk bontják ki a harci lobogót, az ipar és a kereskedelem megélnék a háboru ideje alatt a meglevő készletekből. Nem ez a

helyzet a földművelésnél. Ha cselédsztrájk üt ki, a vetőmagvat nem lehet elraktározni júliusig, hogy majd akkor vessük el. Aratósztrájk esetén nem lehet az érett vetést kint hagyni decemberig. Az ellentéteknek végletek g való kiélesítése a mezőgazdaság terén nem a végletet, hanem a végveszélyt jelenti.

Ez a végveszély nem szorítkozik egy foglalkozási ágra, mint mondjuk nyomdászsztrájk esetén. A gazdákra lesújtó csapást megérezzük mindnyájan. És éppen a mezőgazdasági válságoknak ez az egyetemes kihatása bátorítja fel a zavarosban halászni kívánókat arra, hogy a tőke és a munka ellentétét a mezőgazdaság terén tegyék minél előbb teljesen kiegyenlíthetlenné. A világba kidobott jelszó az összes termelő eszközök szociálizálásáról ott kecsget a megvalósulás legközelebbi reményével, a hol a termelés folytonosságának hosszabb megakadályozása körülbelül egyértelmű a termelés csődjével. Ime itt az a forradalom, mely elsőpri a jelent, hogy annak romjain felépíthető legyen a nyomtatott álmokban szépen kicirkalmazott jövő.

Nincs kétség abban a tekintetben, hogy az elsőpréseg, a forradalomig el lehet jutni. De azt még senki be nem bizonyította, hogy ama forradalom után egyáltalán következhetik-e építkezés, még pedig olyan építkezés, amely az emberiségnek üdvére válnék.

Ez az egész csak egy csupa ismeretlenből álló egyenleg, melyben az egyes adatokat kinek-kinek szabad szárnyra bocsátott képzelete szolgáltatja.

Minden komolyan gondoikozó politikusnak, de minden egyes, nemzete és az emberiség főmaradását és boldogulását szíven hordó embernek, de legkivált e nemzet gerincének, a magyar gazdaközönségnek kötelessége tehát, hogy a fenyegető forradalom elhárítására, milliók és milliók boldogulásának lehetővé tételére még kellő időben tegye meg a kellő lépéseket.

Magyarországon a szociális kérdés megoldásának gyújtópontja a föld problémájában van. Megadni a lehetőséget arra, hogy a föld művelésére hivatott tömegek annyi földet kapjanak, a mennyiből jólétüket biztosíthatják; megóvni társadalmi és állami rendünk egyik erős alapjának, a tulajdonnak szentségét; s végül lehetlenné tenni azt, hogy parasztságnkra nézve a föld a könnyelmű bitelezés folytán az anyagi romlást teremje: ime a jövő magyar agrárpolitika sürgősen megoldandó égető kérdései.

A nagyobb birtokokon létesítendő földbérli szövetkezeteknek e kérdés megoldásában jelentős szerepe lesz.

Az a körülmény, hogy a kisgazdák és a telekkel nem is bíró, de dolgozni akaró és képes mezei munkásság földbérli szövetkezeteket alkotnak, érdekében áll ugy a tulajdonosnak, mint az egyes bérlőknek.

A nagybirtok ugyanis a népesség szaporodásával önként kínálkozó alkalom arra, hogy anarchiztikus izgatások célpontjává tétessék. A földosztás sohasem volt olyan csábos jelszó, mint napjainkban, amikor földművelő népességünk ijesztő nagy hányada kivándorol. Az állam, a társadalm és az egyesek érdeke ezeknek az izgatásoknak a megfékezését parancsolja, mert hiszen mihelyt megrendítjük a tulajdon szentségét bármely téren, utánna omlik minden társadalmi rend, a boldogulásnak, a haladásnak minden föltétele. Végső következtetésül nem fogunk akkor elzárkózhatni Proudhon hírhedt jelszavától, hogy a tulajdon lopás, a mivel pedig együtt jár, hogy a lopás válik törvénné.

Arra is megtanít a legujabb kor gazdasági helyzete; hogy a kisbirtok önmagában a gazdasági versenyben meg nem állhat. Nincs megfelelő tőkéje, nem termelhet annyit, hogy a piac kedvező alakulatait kihasználhassa s nem használhatja föl a termelés olcsóbbá tétele körül a gazdasági géptechnika amaz újabb vívmányait, a melyek csak nagy üzem mellett hozzák meg a megfelelő kamatot.

A földbérli szövetkezetek megadják a földműveléssel foglalkozók legszélesebb rétegeinek a nagybirtok előnyeit, sőt még azon felül az a körülmény, hogy a szövetkezeti tagok maguk művelik földjüket, előnyös helyzetbe hozza őket, egybevetve akár a nagy birtokossal, akár még inkább a nagy bérlővel szemben. A gazdasági munkabérek egyre nagyobb emelkedése a saját munkaerejével dolgozó szövetkezetet érintetlenül hagyja, a létfenntartás erős ösztöne pedig munkaerejének teljes megfeszítésére készíti.

Az a körülmény, hogy egy-egy község lakócai földbérli szövetkezetté tömörülnek, alapja lesz a vagyonosodás terén egyéb irányu előhaladásoknak is. Az összetartás, az együttműködés, a közös érdek tudatának hatványozott kifejlődése ösztönszerűleg arra fogják vinni e szövetkezetek tagjait, hogy szövetkezésükkel ne maradjanak meg a termelés terén, hanem a szövetkezeti uton eszközöljék terményeiknek átalakítását és forgalmát is. Kisebb szövetkezetek együttesen, nagyobb szövetkezetek esetleg önállóan is szövetkezeti malmokat, raktárszövetkezeteket, a nagyobb városokban zöldségfélék és kerti veteményeket elárúsító szövetkezeti üzlethelyiségeket rendezhetnek be, amelyek egyfelől a mai sok közvetítő csatornán aránytalanul megdrágított árukat olcsóbban fogják juttatni a fogyasztókhoz, másrészt az árdolgozásból és a közvetítésből eredő hasznat is a termelőknek biztosítják.

Különösen egy előnye van a földbérli szövetkezeteknek, a parcellázások fölött: úgy földhöz juttatja a parasztot, mint a parcellázás, de megmenti az eladósodás veszedelmétől és áldásaiban részesíti a legszegényebbet is. A parcellázások eddigi története azt

* Magyar Gazdák Szemléje áprilisi füzetéből.

mutatja, hogy egyik parcellázás sikerrel járt, a másik nem; ellenben minden parcellázás dus oszalékot hozott egy-egy vállalkozó bank részvényeseinek és busás sápot separt be belőle néhány élelmes földvigéc. Ilyen földszerzést csak az olyan paraszt ember bír el, akinek készpénze vagy más vagyona van.

Az ellenben, a ki esetleg hitelre ment bele egy földdarabka megszerzéséhez, egész életén keresztül a hitelező banknak adja keresete legnagyobb részét kamatba és végül még mindig rajta marad birtokán a teher. Figyelembe veendő népünknek az a kényelmes keleti szokása is, hogy teljesen meg van magával elégedve, ha adósságának kamatait kifizette, ellenben a legritkább az a magyar paraszt, még sokkal ritkább az az oláh vagy tót földműves, a ki céltudatos munkával igyekeznék az ingatlanait terhelő adósságokat minél hamarabb le törleszteni. Sokkal gyakoribb ellenben az a tünet, hogy a tekintélyes banktól olcsóbb kamatra, első helyre felvett kölcsön után következik második és harmadik helyen második és harmadrangu intézetektől az intézet kicsiségével fordított arányban növekvő kamatláb mellett fölvetett újabb kölcsön, míg az egészet bekoronázzák az uzorakölesönök, a melyekre aztán már a végrehajtás bekebelezése és az árverés följegyzése zárják be a telekkönyvnek ivekre terjedő C lapját. Példákat föl sorolni fölösleges, tessék elmenni akármelyik telekkönyvtárba, a legszebb példák kínálkoznak találomra is. Csoda-e, ha az árverés után az következik, a mit a telekkönyvi iktató többé nem iktat el: a vándorbot?

Az agrárpolitika terén nem az hajtja népünket Amerikába, hogy nincs elég föld, hanem az, hogy sok az adósság. Ezek miatt nem tudja a különben is horribilisan nagy adókat megfizetni, minek aztán az a következménye, hogy az árvereltető hitelezők sorában igen előkelő szerepet kénytelen vinni a magyar ki-

rályi államkincstár. A falusi ingatlanok legalább 70 százaléknak C lapján ott szerepel kisebb-nagyobb követelésekkel a magyar állam.

Földbérlet szövetkezeteknél ez az eladósdás ki van zárva.

A földbirtokosra átlagba véve szintén nagyobb előnyt jelent, ha ingatlanát szövetkezetbe adja bérbe, mintha egyes bérlőknek adja azt át. Az a szövetkezet állandó és a földhöz erős kötéssel hozzáfűzött testület. A bérlet lejártával a szövetkezet rá van utalva arra, hogy a haszonbérlet ingatlan ismét megkapja. A józan ész és a legönzőbb önérték is azt fogják tehát neki diktálni, hogy a földet ne csigázza túl, ellenkezőleg igyekezzék annak termőképességét fokozni. Az egyes bérlő kényelmesen folytathat ott rablógazdaságot: ha a bérlet lejártával nem voltak vele megelégedve, fölszedte a sátorfát a az ország másik végén, másnál próbált szerencsét. De ha Mezőgyán közséje vétkesnek találta a rablógazdaságban, az egész község nem mehet máshová földet kérni.

Ez az anyagi oldal. De ennél is fontosabb az a hatalmas erkölcsi erő, amely a földbérlet szövetkezetek megalakításával nyer tért. A szövetkezet tagjai értik és érzik, hogy őket az a darab föld összeköti a földbirtokossal. Minden nap tapasztalniuk kell, hogy a földbirtokos nemcsak az anyagi előny, hanem a felebaráti szeretet, a nép érdekei iránt érzett meleg rokonszenv következtében is adta birtokát a szövetkezetnek.

Közvetlenül, saját magán tapasztalja a nagybirtok áldásait, megszűnik tehát az oly könnyen felszitható gyűlölség a nagybirtokos és a nagybirtok ellen. Míg ma oda irányítják földműves népünket, hogy a nagybirtokkal szemben támasztott egyre fokozódó igények mellett a fölemelt munkabérért leszállított értékű és mennyiségű munkát adjon és ezzel Magyarország földművelésének föllendülését le-

hetetlenné tegye, addig a szövetkezetbe tömörített nép a saját munkaerőjét, a saját érdekeiért használván ki, hozzászokik a szorgalmas munkához, józan élethez, a mi pedig ugy a szövetkezeti tagoknak, miut a földbirtokosoknak és az egész országnak föllendülését jelenti.

Ezzel szemben azonban a földbirtokosoknak és az egész országnak föllendülését jelenti.

Ezzel szemben azonban a földbirtokosoknak nem szabad pusztán a jövedelem beszedésével és elköltésével megelégednie. Ő legyen vagy saját személyében, vagy tisztjei által is a szövetkezetnek valóságos lelke. Lássá el tanácsal, járjon kezére gépek beszerzésében, épületek emelésében, használja föl összeköttetéseit, tudását, tapasztalatait, a föld termő erejének fokozására, a termények nyereséges értékesítésére. Szóval éreznie kell tanusitania kell, hogy ahhoz a darab földhöz nem az örökség, vagy adás-vételi ügylet, földje megművelőihez nem a haszonbérleti szerződés pontozatai, hanem a szeretet és igazságosság kapcsolják.

Belátta ösztönszerűleg Magyarország gazda közönsége, hogy a földbérlet szövetkezetek a jövőben nagy szerepre vannak hivatva, sőt talán általuk fogjuk megoldani az egyre égetőbbé váló agrár kérdést. Csak épen hire ment még, hogy a nagyváradi I. sz. püspökség egyik uradalmát a mezőgyáni földbérlet szövetkezetének kívánja kiadni, már is több oldalról érdeklődnek az ügy iránt. Erre való tekintettel közlöm az alábbiakban a szövetkezetnek részletesen kidolgozott és törvényszéki elfogadott alapszabályait.

Az alapszabályok a nagyváradi I. szert. püspökségi uradalom jószágigazgatója, Erős Rezső, az uradalmi ügyész, az Országos Magyar Gazdaszövetség és Mezőgyáni Földbérlet közös megállapodásai alapján jöttek létre.

Van azonban ez alapszabályoknak egy hiánya, amelyen segíteni jelenleg nem lehet, mivel utját állja a kereskedelmi törvény 235.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Krónika.

Tavaszi.

Rügy kipattan, bimbó feslik,
Zöldülnek a levelek.
Megjött már a gólya, fecske
Szóval itt a kikelet . . .

Andalító, kéjes érzés
Járja át a sziveket . . .
Minden ép kéz-láb szerelmes —
Szóval itt a kikelet . . .

Büszke keblü fűszaköltők
Költögetnek verseket.
Mennyi zöldség egy rakáson!
Szóval itt a kikelet . . .

A váradi kaszárnyákból
Szétrepült az üzenet:
Harminc napra katonának! —
Szóval itt a kikelet . . .

Bémertéri kompriminkben
Végig öles üregek . . .

Lehet újra sütni-főzni!
Szóval itt a kikelet . . .

Szigligeti csarnokában
Hemzseg a vendégsereg,
De a padosok üresek —
Szóval itt a kikelet . . .

Szóval, szóval! s ez a baj, hogy
Csak szóval van kikelet,
Mert az ember nagykabátban
— Már kinek nincs zálogházban —
Szidja a tavaszt, s didereg . . .

—üga.

Az öreg zenetanár.

— Ifj. Molnár Károly. —

Megülte arcát a ránc sora,
Fonnyadt vonása szüntelen komoly.
Régen a lélek fénylő otthona,
Szeme beesve, oly fázó, komor.
Lelkét, melynek (letűnt szép világ!)
Tüzes volt csókja s dalra kapható,
Megeste nem kért, késő dérvirág,
Körülöltele hamvas őszutó.

Görnyedt vállára nyúgnak ült a gond;
Már reszket keze a billentyűk során;
Szemére fátyolt fényerontva bont
A kor . . . hja, rég volt itt tavaszkorán!
S szemébe köny gyűl forrón átfutó
Merengő arca agg tekintetét:
Kihalni érzi lassan elmuló
Lúdva ápolt szép művészetét.

A dalt is, melyet olykor lelke sejt,
Torkára fojtják küzdő gondjai.
Elveszté lelke az égi delejt,
Nem nyilnak dalra vénült ajkai.
Ha nyilnak is, csak fájo erzelem,
Mit dalja gyázzsal sirva hantol el;
Elhagyja hát . . . és más mit is tegyen! . . .
Festőknek ül, mint vén tanár-modell.

Hazulról.

Odahaza voltam a kicsi falumba,
Mosolyogtak rám az ismerős kis lányok.
Fehérre meszelve, épen egy mint régen,
Haj de odabent más emberek tanyáznak.

Mennék közénk, tán meg se ismernének,
Kérdenék egymástól: ki ez az idegen?
Mert bizony nagy idő tizenégy esztendő,
De sokan pihennek azóta odalenn.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis
a természetes szénsavas ásványvíz erre
a legbiztosabb óvószer.

Minden külföldit fölülmul
haznk természetes
szénsavas-vizek királya:

gyógyvíz, a gyomorégést rögtön megszünteti, páratlan étvgygerjesztő, használata valódi áldás gyomorhajósoknak.

Kedvelt borvíz!

a mohai

ÁGNES-

Forrás

Millenniumi nagy éremmel
kitüntetve.

Kitűnő asztali, bor és

gyomorhajósoknak.

Olesőbb a szódavíznél!

Mindenütt kapható!

Főraktár: Kiss Károly urnál Nagyvárad.

§ a. Ez a § azt mondja, hogy az egyes szövetkezeti tagnak az esetben is, ha a társaság bizonyos időre alakul, jogában áll a társaságból felmondás mellett kilépni. Amily szükséges ez az intézkedés egyéb szövetkezetek tagjaira nézve, annyira fölösleges sőt céltüvesztett a földbérli szövetkezetekre nézve.

A 235. § főntebbi rendelkezése kizárja azt, vagy legalább is megfontolandóvá teszi a legtöbb esetben, hogy a földbirtokos közvetlenül és csak a szövetkezettel szerződjék. Ez a § lehetővé teszi azt, hogy a szövetkezetnek megalakulásakor tagja lesz több tekintélyes, vagyonos gazdaember, akikre való tekintettel a földbirtokos egész bizalommal balemegy a haszonbérleti szerződés megkötésébe. A haszonbérlet lejártá előtt ezek a gazdák a szövetkezetből kilépnek s azontúl a szövetkezet rosszabb rablógazdálkodást folytathat bármelyik egyes bérliónél.

Mire észreveszi a tulajdonos, már annyi kárt okozhatnak, amennyinek a megtérítésére sem az esetleg letett óvadék, sem a megmaradt szövetkezeti tagokban rejlő vagyoni garancia nem elegendő, a kivált, megbízható tagok pedig felelőségre nem vonhatók, mert a kereskedelmi törvény 236. § a igen természetesen a kivált tagok felelőségének határát a kiválás időpontjában állapítja meg.

Mikor a földtulajdonos a szövetkezettel lép szerződéses viszonyba, ennek a földművelés állandó jeleggnél fogva voltaképpen azt kell helyettesíteni, mintha a szerződés az egyes tagokkal kötötték meg. Mert hiszen például a mezővári püspökségi uradalom, mert az valami jóhírű cég, hanem azért, mert tagjait teljesen megbízható egyéneknek tartja. Az egyes szövetkezeti tagoknak is nyilvánvalólag az a célja, hogy a bérleti idő alatt a reájuk eső néhány hol földet állandóan megműveljék. Olyan állandó és személyes a kapocs a szövetkezet és annak egyes tagjai, az uradalom

Az akácfasor is vénült, ám a régi
S tán még az a galamb csipeget a porba,
A mit egykor régen hesegettünk együtt —
Három rózsabimbó egy árva bokorba...

Három rózsabimbó, három szőke kislány,
Mily szépen megfértünk a kis fa-talyigán!
Pehelydunnát rakott alá a gondos kéz,
S vitt a kertbe vígan a jó öreg Vidám.

Áldja meg az Isten azt a gondos kezét,
A ki még mostan is törülgeti könnyem,
A ki nem restelli megírni százszor is.
Jól felöltözzetek, mert meghülni könnyen...

Három szőke kislány egy árva bokorba,
Szomoru asszonynak három kis árvája...
Jóságos szívüknek melegén ápolva
Új éltet csókoltak ők a mi arcánkra.

... Magam járok vissza, a többiek közül
Ki messze van innen, ki örök hazába.
Kimentünk oda is, köszöntöttük őket,
S mintha felett volna az orgona ága.

Keresztjük két karja mintha ölelt volna
A hófehér márvány tiszta nyugalomával,
Megihletett lelkek menyországha hívó,
Szeretetre nyíló ölelő karjával.

A kicsi harang is úgy csegett úgy bongott
Zokogása most is zokog a lelkemben,
Mintha gyermekkorom álmait temetve
Sírt volna énvelem, — sirtunk mindaketten.

Mányiné Prigl Olga.

és a szövetkezet s az uradalom minden egyes szövetkezeti tag között, hogy e kapocs megtámasztását mind a két fél érdekében lehetetlenné kell tenni. Volt alkalmam e tárgyban illetékes tényezők felfogásáról közvetlenül is értesülni s általában az volt a vélemény, hogy a 235. § főnti intézkedése a földbérli szövetkezetekkel szemben nem helyes. De mivel a törvény, alkalmazták minden szövetkezetre. Orvosság egyedül abban rejlik s az esetleges károsodást azzal kerülhetjük el, ha a haszonbérleti szerződésbe kötelezett felekként belevonjuk az összes szövetkezeti tagokat is.

Ez az egy körülmény is arra mutat, hogy idők haladtával szükséges lesz a földbérli szövetkezetekre vonatkozólag külön törvényt alkotni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 27.

Elnök: Návay Lajos.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és vivmányok bemutatása után

Hammerszberg László jelenti, hogy az interpellációs könyvbe Pozsgay Miklós jegyzett be interpellációt.

Ezután

az államvasuti beruházásáról

szóló javaslatot tárgyalják.

Szterényi József államtitkár: Ami a vasuti építés ügyét illeti, a kormány az eddigi politikával szakított és az államvasutak szférájában helyi érdekű vasutak építését többé meg nem engedi. (Ugyvan! Helyeslés.) Ennek az iránynak első lépése a balatoni vasut. (Ugy van.) A kormány lépéseket tett az iránt, hogy a fontos helyi vasutak államosítsassanak, illetőleg új h. é. vasutak az állam által építtessenek, hogy az építés ne magánvállalkozók kényétől függjön, hanem hogy a visszaélések e téren csirájában elfojtassanak, hogy az egyes új helyi érdekű vasutak ne egyesek, hanem az összeség érdekében épüljenek. (Zajos helyeslés.) Ami a tarifapolitikát illeti, a miniszternek minden vasutáról teljes befolyása van. Ennél többet tenni nem lehet. Attér most az államvasutak igazoltóságára. (Halljuk.) A miniszter ismételtén utal arra, hogy külföldi vasutak reformjáról a kitűnő becsü magyar államvasut igazgatását vették alapul. Tagadhatatlan, hogy vannak nekünk is bajok, de azok nem személyes természetűek, hanem ezeknek oka az, hogy a rendszer ma is a centralisztikus rendszer, mint 20 előtt volt, de mihelyt elfognak mulni azok a súlyos gondok, amelyek a kormányt ma teljesen igénybe veszik, rögtön szakítani fog a rendszerrel, még pedig decentralizációs irányban s mindenekelőtt, a miniszterium ügykörét fogják redukálni s az üzletvezetőségeket szaporítani, mert ezekre már égető szükség van. (Zajos helyeslés.)

Azt a sokszoros halmozatot, mely a surlódást előidézte, óhajtja a miniszter megosztani. (Helyeslés.) Ezek alapvonalai azoknak a reformoknak, amelyeket a miniszter megvalósítani kíván, mielőtt ezt tenné, az érdekeltség meghallgatását az ügy érdekében valónak tartja. (Helyeslés.) mihelyt pragmatikája meg lesz. (Eljenzés.) A miniszter azonnal elfogja venni a reformot s azt hiszi, hogy ez az év végéig meg lesz.

Kubik Gyula: Es a fegyelem.

Szterényi József államtitkár: A fegyelem, — hálás vagyok ezért a kérdésért, — sajnos úgy áll a dolog, hogy a fegyelem oly nagy mértékben megtorul a vasutnál, hogy az már is a biztonság rovására és a közönség érdekeinek kárára van, de ő elvárja, hogy addig is,

míg a rendezés meg lesz, hogy az alkalmazottak becsületére teljesítsék kötelességeiket. (Zajos helyeslés.) Ami Szunyoghnak azt az eszméjét illeti, hogy a máv. háztartását az állami háztartástól el kellene választani, azt ki-vihetlenné kell minősíteni. Attér a szerkesztésre, amelynek megoldása másként nem lehetséges, mint úgy, hogy az állam is beáll a szén-termelők sorába. Ebben az a baj viszont, hogy nálunk kevés a bányász, kimennek külföldre, ahol kevesebb a munkaidő s nagyobb a munkabér. Ehez járulnak egyéb bajok is, például a nyári termelés nehézségei. A máv. szükséglete 2.500.000 tonna. Ebből 2.400.000 hazai bányákra esik. Minden eshetőségre elkészülve a miniszter jelenleg angol szénnel tesz kísérleteket. Kísérleteik eléggé biztatók, de persze költségesek, megjegyzi azonban, hogy az összes európai vasutak közül a máv. használja a legolcsóbb szenet.

Attér ezután a részletkérdésekre. Somogyi érintette a budapesti pályaudvarok ügyét s Kubikkal együtt kérte, hogy a nyilvánosság kritikája elől ez az ügy el ne vonassék. A pályaudvar kérdésének megoldása csakugyan igen sürgős, ha egy központi teheráru pályaudvar, vagy több ilyen pályaudvar fog épülni, tekintettel arra, hogy mindegyik valószínűleg messze lesz a főváros közönségének, a vasut gondoskodni fog arról, hogy a város sok pontján a vasut házikézelésű fel- és leadó helyeket fog berendezni. (Helyeslés.) A kocsihiány tekintetében igen eltérők a felfogások. A hiány oka nem az, hogy nem jól használják ki a kocsikat, hanem az, hogy kevés a kocsi, hiszen tavaly a legforgalmasabb napon is 15.000 kocsi hiányzott s hogy szűkek az állomási vágányzatok. (Ugy van.) E tekintetben teljesen igazat ad Somogyinak. A kormány ezen segíteni akar. (Ugy van.) Tájékoztatja a Házat azon kísérletek eredményéről, melyet motorokkal tettek. A mire eddig 1.300.000 koronát költött. Tovább menni nem lehet. 14 vonalon tartanak fenn motorjáratot s ezek közül 4 helyen motoros négyféle motorszakaszt alkalmaznak, szokták a benzinelektromosmotort.

Endrey Gyula: Ez a legbüdösebb. (Derűtség.)

Szterényi József: Bocsnatot kérek, de Kölni-vizzel nem lehet motort fűteni. (Zajos derűtség.) A motorüzem csakugyan igen előnyös. De a motorok rovására igen csekély a szolgáltatási képesség. Végleges képét a motorüzemről alkotni nem lehet. De teljesen megokolt a miniszternek az álláspontja, hogy be kell várni az újabb kísérletek eredményét. A miniszter tendenciája az, hogy ahol motorüzem is van, teljesen motorüzemek rendeztesse be, ami aztán megfogja mutatni, lehet e tényleg motorközlekedés. A vicinálisok személy és teherforgalmát elválasztani. Reflexiót őszinte elismeréssel fejezi be, hogy a Ház a miniszternek azt az appellációját, hogy a vicinális érdeket későbbre raktározzák el, a legnagyobb komolysággal fogadja s addig e vita során egyetlen vicinális érdek sem jutott kifejezésre.

Felkiáltások: Majd jönnek. (Derűtség.)

Szterényi József: Ajánlja a Háznak Holló azon szavait, hogy csökkentjük kívánságunkat és mérsekeljük, mert még nagyobb terheket az adózó népre róni nem leh. (Ugy van. Hosszszantartó éljenzés és taps.)

Somogyi Aladár és Szunyogh Mihály szavak félreértése címén szólnak.

Utána tárgyalták a műborok ügyét. A A Hajdu-téle ügybe Lengyel Zoltán mentelmi jogát felfüggesztették.

A kérvények.

Giesswein Sándor előadó ismerteti az egy gyermekrendszer orvoslására rányuló kérvényeket és ajánla, hogy a kérvényeket a Ház pártolással terjessze a belügyminiszterhez. Ismerteti ezután a kívándorlással és a sztrájk törvény hozatalával kapcsolatos kérvényeket.

Szterényi József államtitkár megcáfolja erélyesen azokat a híreszteléseket, mintha a kormány a sztrájkjogát törvénnyel akarná elvenni a munkásoktól.

Következtek az

interpellációk.

Pozsgay Miklós interpellálja földmivelésügyi minisztert a belvizekkel sújtott pestmegyei községek érdekében.

Kiadták a földmivelésügyi miniszternek. Ülés vége 2 óra előtt.

Apponyi leirata.

— Az államsegélyt nem emelik. —

A város már másfél évtizede csaknem minden évben feliratot intéz a kultuszminiszterhez, hogy a 14.000 korona államsegélyt, tekintettel a város anyagi terheire, az iskolák szaporodásával növekedő kiadásokra, emelje fel. Ma háromszor annyi az osztályok száma és a kiadások összege, mint tizenöt évvel ezelőtt. Tehát méltányos volna, ha a kultuskormány nagyobb összeggel járulna hozzá az iskolák fenntartásához. A múlt évben a város küldöttségileg kérte a minisztert, hogy a jelenlegi 14.000 korona államsegélyt emelje fel 30.000 koronára. Ezzel a kérdéssel párhuzamosan tárgyalták a nagyvárad tanítók fizetésrendezését. Asok huza-vonának éppen ez volt az oka. Az államsegély felemelését kapcsolatba hozták a tanítók fizetésrendezésével. Hosszas tárgyalás után a miniszter jóváhagyta a fizetésrendezési tervezetet s tegnap a kérdés másik oldalát, az államsegélyt illetőleg leiratot intézett a kir. tanfelügyelőhöz. Ebből kitűnik, hogy a jelenben nem hajlandó nagyobb államsegélyt engedélyezni.

A kultuszminiszternek a tanfelügyelőséghez intézett leirata a következő:

Folyó évi március hó 5-én ad. 275. sz. a. kelt jelentésére értesitem a tanfelügyelő urat, hogy miután Nagyvárad városa a tanítók fizetését oly összegben állapította meg, mely ugy az 1893. évi XXVI. t. c.-ben, mint a képviselőház előtt tárgyalás alatt levő törvényjavaslatban a községi és felekezeti iskolák tanítói részére megállapított összeget felülhaladja és amely összegig sem az idézett törvény, sem a jelzett javaslat az állami kiegészítést meg nem engedí, az említett fizetési szabályzat tárgyalása alkalmával és kifizetett álláspontomhoz képest az eddig szervezett tanítói állások fizetéséhez államsegélyt nem engedélyezhetek. Ha azonban a jövőben a törvényben megállapított fizetéssel szervezettek új állások, ezek részére a törvény rendelkezései keretében fogok államsegélyt engedélyezni.

Szóval marad az eddigi 14.000 korona államsegély, a melyből 8000 koronát a reáliskoláért visszafizet. Az az évi segély, a melyben az állam városunkat segíve, tulajdonképpen 6000 korona. A város költségvetésében a tanügyi kiadások pedig 290.000 koronát tesznek ki.

UJDONSÁGOK.

Román népgyűlés Beélben.

Beélből jelenti tudósítónk, hogy az ottani járásban most nagy agitációk folynak a jelenlegi kormány, de különösen Apponyi javaslata ellen. Az agitációk eredményét majd keddi

számunkban közöljük. A románok ugyanis népgyűlést tartanak ma délután Beélben. A népgyűlést a következők jelentették be az ottani főszolgabírói hivatalnak. Leukucza P. Simon kislakai görög keleti lelkész, Ardelean Ezaiás és dr. Ille Andor tenkei ügyvédek, Bárba Romulusz bankhivatalnok, Popa Nesztor tenkei lelkész, Vékony Miklós hírlapíró, dr. Zigre Aurél ügyvédjelölt, Coptitun Turián, Popescu Miklós és Restye Péter. A gyűlés délután 2 órakor lesz az ottani görög keleti templom előtti téren.

A népgyűlés programja a következő:

1. A népgyűlés megnyitása és megalakulása.
2. Az általános politikai helyzet megvitatása.
3. A vallás- és közoktatásügyi miniszter által benyújtott és tárgyalás alatt lévő a nem állami iskolák jogviszonyairól és a községi valamint felekezeti néptanítók járandóságairól szóló törvényjavaslat megvitatása.
4. Az általános, egyenlő községenkénti és titkos szavazati jog megvitatása.
5. Határozathozatal.
6. A népgyűlés berekesztése.

A bejelentett népgyűlést a főszolgabíró engedélyezte.

A beéli népgyűlésre már előzőleg előkészületeket tettek az agitátorok Leukucza P. Simon és társai, akik községről községre járva a népet a fent elősoroltakra tanították (?) természetesen a maguk rendszere szerint.

* **A Pieta szobor megáldása.** A várad-olaszi plebánia templom előtt felállított remek Pieta-szobor kerítése is már teljesen elkészült. Most már tehát a szobor környéke is rendezve van. A szép kőszobrot kedden, április 30-án este, az első májusi ajtatossággal kapcsolatosan fogja *Fetser* Antal felsz. püspök megáldani.

* **Fontos városi ügyek.** A szépművészeti és közlekedési szakbizottság tagjait tisztelettel értesitem, hogy a f. hó 25-re összehívott szakbizottsági ülés közbejött akadályok miatt elmaradt. Egyben van szerencsém felkérni, miszerint a f. évi április hó 29-én d. u. 3 órakor a városház bizottsági termében martandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. április hó 25-én *Komlóssy József*, a szakbizottság elnöke.

Tárgy:

1. A 3-ik vashíd építése.
2. A felső gyaloghíd ujjáépítése.
3. Párispatak rendezése.
4. A honv. gyalogsági laktanya kibővítésére kért telek árának megállapítása.
5. Az építkezési szabályrendelet.

* **A Főuri esküvő.** Nagy pompával ment végbe tegnap Budapesten a Krisztinavárosi r. kath. templomban báró *Gerliczy* Ferencz deszki földbirtokos kedves és bájos leányának b. *Gerliczy* Margit urhölgynek esküvője gróf *Degenfeld-Schönberg* Kristóffal, gróf *Degenfeld* Lajos v. b. t. t. főrendiházi tag fiával. Az esketést Rosztaházy Kálmán krisztinavárosi plebános, pápai prelátnak végezte. Az imponáns menetben az ország főurainak sok előkelősége vett részt. A párok ezek voltak: Az. Csáky László és Burg-

hardt Pallevicini Teréz örgrófnő, gróf *Degenfeld* Ottó és gróf *Teleky* Sándorné, *Döry* Béla és báró *Podmaniczky* Endréné, gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót és báró *Bornemissza* Gáborné, *Gerliczy* Emil és báró *Fejérváry* Imréné, *Fejérváry* Géza és *Döry* Béláné, br. *Fejérváry* Imre és gróf *Csáky* Lászlóné, báró *Bornemissza* Gábor és gróf *Teleky* Gyuláné, gróf *Teleky* Sándor és gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipótné, *László* Elemér és *Dankowansky* Jánosné, gróf *Teleki* Gyula és gróf *Tisza* Istvánné, *Dankowansky* János és *Des-Echerolles* Sándorné, gróf *Teleky* Géza és *Burián* Istvánné, gróf *Degenfeld* József és gróf *Teleki* Gézáné, gróf *Tisza* István és *Dessewffy* Ödönné, gróf *Széchenyi* Gyula és gróf *Csáky* Albinné, báró *Fejérváry* Géza és özv. báró *Gerliczy* Félixné, gróf *Degenfeld* Lajos és báró *Gerliczy* Ferencné, báró *Gerliczy* Ferenc és gróf *Degenfeld* Lajosné. Násznagy: báró *Podmaniczky* Géza volt. A koszorúspárok ezek voltak: Ifj. gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót és báró *Gerliczy* Felicián, gróf *Tisza* Lajos és báró *Podmaniczky* Elma, *Szilassy* Károly és *Fejérváry* Livia, gróf *Teleky* Pál és gróf *Degenfeld* Pauline, ifj. *Tisza* István és *Dankowansky* Ágnes, gróf *Teleki* József és *Edelsheim* Victoria grófnő, ifj. gróf *Teleky* Géza és báró *Bornemissza* Mády, báró *Podmaniczky* Béla és gróf *Degenfeld* Ilka, gróf *Degenfeld* Miklós és báró *Gerliczy* Erzsébet, báró *Gerliczy* Félix és gróf *Degenfeld* Katica. Az esküvőt fél egy órakor dínert követi a Nemzeti kaszinóban.

* **Esperesi kerületi gyűlés.** A nagyvárad központi esperesi kerület papsága tegnap délelőtt tartotta tavaszi gyűlését. Délelőtt 9 órakor az olasz templomban misét hallgattak, melyen husvéti gyónásukat is végezték. Azután a plebániára vonultak, hol a gyűlést tartották. Megjelentek *Gabriely* Lajos tb. kanonok, dr. *Vucskics* Gyula esperes, *Imrik* I. Zoltán, *Richter* Jenő, *Hamernyik* Sándor plebánosok, *Szilágyi* Dózsa, *Mellau* István hittanár, P. *Garay* Sándor, *Zsálik* Privátus, *Halász* Gyula, *Szabó* Ferenc, *Némethy* József, *Szabó* István, *Besser* Hugó és dr. *Pataky* Arnold. A gyűlés mély fájdalomnak és gyászának adott kifejezést a püspök helyettesének, az egyházmegyei papság nagy jóltevőjének *Vinkler* József nagyprépostnak elhunyt felett, kinek emléket jegyzőkönyvében örökíti meg. Az egyházi és iskolai ügyek tárgyalása után dr. *Pataky* Arnold tartott tanulságos felolvasást az új katekizmus ügyéről s az eddig megjelent tervezeteket kritikailag ismertette, minek nyomán élénk vita indult meg e fontos kérdésről. Majd a Nagyváradon tartandó missió és papi exercitium került szóba. Gyűlés után *Imrik* plebános vendégszerető asztalához ültek s nagy örömet szerzett, hogy *Fetser* Antal segédpüspök is megjelent közöttük, ki a beszélgetés folyamatát a fehér asztalnál és az egyházmegye nagy halottjának áldott emlékezetére irányította.

* **Matiné.** Ma délelőtt két intézet ifjusága is tart matiné, melyeknek műsorát annak idején közöltük. A matiné buzgó rendezőségeinek ernyedetlen fáradozásait fényes siker fogja koronázni. Az egész városban oly nagy érdek-

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

lődés nyilvánul meg. Különösen a főgimnázium matinéja iránt, hogy ez a matiné lesz a gimnázium eddigi nyilvános szereplései között a legkimagaslóbb. A kereskedelmi iskola ifjúságának fáradozásait is méltó siker fogja honorálni.

* **Nogáll püspök szobra.** Néhai *Nogáll* János püspök emlékét ma is áldva említi e város közönsége; különösen a Rét lakossága gondol hálás kegyelettel az áldott szívű főpapra, aki egész vagyonát a szegények, árvák és elhagyatottak könnyeinek letörlésére használta fel. Az ő nemes lelkének jóságát hirdeti a Réten az az intézet, amelyben ezer és ezer gyermeknek nyújtottak már gondozást, oktatást. Itt, ahol áldó szelleme van, ahol muló porai nyugosznak, nemsokára ércebe öntött alakja fogja mindennél szebben ékesíteni az ő házát. *Fetszer* Antal felszentelt püspök ércszobrot készített *Nogáll* püspöknek, hogy emlékeztét az utókor részére megörökítse. A szobor a réti Szent Vince intézet épületének homlokzatán egy fülkében lesz elhelyezve. Az intézetet tudvalevőleg b. e. *Nogáll* püspök alapította, építtette és tartotta fenn. A szobrot *Tóth* István szobrászművész készíti s már annyira haladt vele, hogy dr. *Karácsonyi* János a napokban felutazik a fővárosba a szobor megtekintése céljából.

* **Régiségi leletek a vár körül.** Az ódon vár környékén *Weisz* József udvarán most építkezési munkálatok folynak. Hatalmas emeletes ház készül jelenleg ott, melynek alapítását már megkezdették. A földmunkások talán egy érthetetlen parancsra titkolóznak a földben talált tárgyak felől. Mindazonáltal sikerült megtudnunk, hogy ott a fundamentum ásás közben egy ágyu golyót, egy drb pénzt és egy koponyát leltek. Ezek után önként felvetődik a kérdés nincs-e ott még több emberi csont is, mert szinte kizártnak tartják, hogy a vár környékén, hol minden építkezés (p. o. villany telep) alkalmával tetemes emberi csontmennyiségre találtak. És ha a jelenlegi építkezésnél is találtak esetleg több emberi csontot, mi történik azokkal? Ezt annál is inkább kérdezzhetjük, mert azon az udvaron csontraktár is van. És esetleg akadhatnak emberek, különösen a mai ferde felfogások mellett, akik az emberi csontokat áruba is bocsáthatják talán. Ajánljuk a rendőrség felügyelete alá az említett csontraktárt. Az illetékes egyéneket pedig felhívjuk, hogy az ásásokat kíséreljék figyelemmel, mert esetleg kerülhetnek ki olyan tárgyak is, melyek történelmi beccsel bírnak.

* **Népgyűlések.** A mai nap folyamán délután három gyűlést is tartanak a szocialisták. Az egyik gyűlés a *cselédéké* lesz a tűzoltó lak-tanyában. A gyűlésen kimondják, hogy ők is szervezkedni fognak, mert nem kapnak utcai konyhát, mert nem 60 korona mindenikük fizetése, mert ők nekik kell végezni a mosogatót és nem a nagyságáéknak és még annyi mert... Ezt a szervezkedést különben ők kontra szervezkedésnek mondják a naccságáékval szemben és ez állításuknál nem mulasztják el a hatóság rágalmozását, hogy t. i. őket a hatóság üldözi, a naccságáékat pedig pártolja. A gyűlésen különben a rendőrhatalóság részéről *Réz* Bertalan lesz kiküldve, aki már a múlt gyűlésen is dicséretesen megvédte a hatóság tekintélyét. A másik gyűlés a *földmunkásoké* lesz Katonavároson Teréz-utcán. Itt a rendőrhatalóságot *Kemény* Ignác rendőrbiztos fogja képviselni. A harmadik gyűlés Széles-utcán lesz, itt is a *földmunkásoké* tartanak gyűlést, mely alatt a rendőrséget *Kápolnay* Gyula rendőrbiztos fogja képviselni. Ezeket a gyűléseket bejelentették a főkapitánynak, aki intézkedett a szükséges munkálatok megtételére.

Ugyancsak bejelentették a szocialisták a *május elsejei* nagygyűlést, melyet tüntető felvonulással kapcsolatosan tartanak meg. A nagygyűlést a széles utcán fogják megtartani s innen vonulnak ki a Rhédey-kertbe. Ezen a gyűlésen *Kemény* Ignác lesz a rendőrség képviselője.

* **A házadómentesség meghosszabbítása.** A miniszter tudvalevőleg hajlandó a város központján 1905. év végéig épült emeletes házak adómentességét további három évre meghosszabbítani. A háztulajdonosok már tömegesen jelentették be igényüket. A miniszter kiküldöttje ez ügyben május hó első felében jön Nagyváradra.

* **Májusi csillaghullás.** O Felsőbe benburgi báró karg János ezredest, a 37. gyalogezred egykori derék parancsnokát, a 64. gyalogdandár parancsnokát vezérőrnagygyá nevezte ki. Kinevezettek még a nagyvárad 4 ik honvéd gyalogezredben őrnagygyá *Bán* Lajos százados. I. osztályú századosá *Wirth* János II. oszt. százados, főhadnaggyá *Szűts* Sándor hadnagy és hadnagyokká *Polyák* Károly, *Erdélyi* Sándor és *Ragány* Dezső tiszthelyettesek. *Winternitz* Móríc őrnagy pedig a 6. sz. gyalogezredtől áthelyeztetett a 37-ik gyalogezredhez.

* **Amatőr fényképezők vetítő-estéje.** A nagyvárad mükedvelő fényképezők köre május 1-én, szerdán délután 6 órakor a tűzoltó őrtanya nagytermében vetítő-estélyt tart, amelyen 70 drb művészi kiviteli fényképfelvetelt mutat be. A vetítést megelőzőleg rövid előadás lesz a különböző modern fényképezési másoló papirokról és azok kezelési módjáról.

* **Elhunyt aggastyán.** Részvétellel értesülünk egy derék aggastyán, *Farkas* Imre haláláról. Az elhunyt már régebben visszavonulva élt, csupán a szőlőjével foglalkozott előszeretettel. Temetése holnap, hétfőn délután 4 órakor lesz a Kapucinus-utcai háztól. A halála etről a rokonság a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak mély fájdalommal tudatjuk a legjobb férj, atya, nagyatya, dédatya és rokonok kisvárdai *Farkas* Imre 48—49 ik honvéd-tüzérnek folyó hó 27-én d. e. 12 órakor, él tének 88 ik, boldog házasságának 54-ik évében, a hallotti szentségek ájtatos fölvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 29-én d. u. 4 órakor fog Kapucinus utca 16 | 57. szám alatti saját házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-ujvárosi központi sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 30-án d. e. 9 órakor fog a nagyvárad-ujvárosi plébánia templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételle az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel megbívatnak. Nagyvárad, 1907. április hó 27-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Ozv. *Farkas* Imréné szül. *Kapuváry* Anna neje, *Farkas* László nejevel *Schenker* Máriaival, gyermekei *Farkas* Lili, *Bodó* Imre unokái; *Gödény* Margit, *Gödény* Irén dédunokái. Ozv. *Farkas* Károlyné, *Farkas* Odön, *Farkas* Ottilia férjével, *Bölonyi* Odönnel, *Gál* Irén, *Gödény* Sándor rokonai.

A nagyvárad ipartestület elnöksége pedig a következő felhívást adta ki:

Farkas Imre volt női-szabó iparos, kit a jó Isten 88 évvel áldott meg, folyó hó 27-én a déli órákban elhalálozott. Mint volt iparos, mint az ipartestület jótekonyságának támaszolója, aki az aggok tökéjének gyarapításához hozzájárult, az ipartestület hálás emlékekkel gondol az elhunyt, hogy ennek kifejezést adhasson, felkérem az ipartestület érdemes tagjait, hogy a folyó hó 29-én d. u. 4 órakor saját házában, Kapucinus-utcán megtartandó temetésen mentül számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel *Bertsey* György ipartestületi elnök.

* **A vasutállomás kibővítése.** Említettük, hogy a m. államvasutak igazgatósága 1.900.000 korona költséggel kibővítetteti akarja a nagyvárad pályaudvart, akként, hogy az Epreskert mellett az országutat áthelyezi s szőlők és földek megvétele utján a fűtőházakat, műhelyeket, szertárakat Bihar-Püspöki alá helyezi át. A nagyszabású munkálatoknak a közigazgatási bejárást tegnap tartották meg s a tervet a kivitelre alkalmasaknak találták.

* **A sorozás.** Két nap óta áll a sorozás Nagyváradon. A bizottság a tűzoltó lak-tanyában működik. Erdekes, hogy ezuttal *Orlay* miniszteri tanácsos, mint a honvédmiszter kiküldöttje is jelen volt úgy pénteken, mint tegnap a sorozáson az eljárás ellenőrzése céljából. Ugyanis minden évben küld ki ellenőrzésre képviselőt a miniszter, de az tetszés szerint keresi fel az ország egyik vagy másik sorozó bizottságát. Husz év óta először van Nagyváradon miniszteri kiküldött a sorozáson. A miniszteri tanácsos teljesen meg volt elégedve a sorozással s azt mintaszerűnek jelentette ki. Pénteken az I. korosztályból bevettek 64-et, a II-ik korosztályból pedig 27-et. Ezeknek ugyanis tavaly már 50 százalékát bevették s így most már nagyon megrostálva kerültek a sorozó bizottság elé.

* **Elhunyt megyebizottsági tag.** Derecskéről jelenti tudósítónk, hogy *Fráter* Ákos vértesi földbirtokos, megyebizottsági tag tegnap reggel 44 éves korában hirtelen elhunyt. A halál oka szívszélhűdés. Az elhunyt temetése ma délután lesz. *Fráter* Ákos a nagykiterjedésű *Fráter* családra hozott mély gyászt. *Fráter* Barnabás derevskei főszolgabíró testvéröccsét gyászolja az elhunytban.

* **A kórházi tisztviselők kérelme.** A kórház tisztikarát érthetetlen okok miatt mellőzték az utóbbi időben mindennél, ami rossz anyagi viszonyokat lett volna hivatva javítani. Így a megyei tisztviselők fizetésrendezésénél a kórház tisztikaráról nem történt semmi gondoskodás, holott egy korábbi közgyűlési határozat értelmében a kórház tisztikara a megyei tisztviselőkhöz tartozik. Abban az időben, mikor e határozatot a megye meghozta, mindazon előnyöket is biztosította a kórházi tisztikar részére, mint a megyei tiszteteknek biztosított, így a féláru vasutijegyét is. A kedvezményt azonban később elvesztették, illetőleg elvonták tőlük. A kórház tisztikara most kérelemmel járul a kereskedelmi miniszterhez, hogy részükre ha már fizetést nem, legalább a féláru jegy váltására jogosító igazolványt adjon.

* **Kanyaró járvány a megyében.** A szeszélyes tavasi időjárás nagy hátrányára van az egészségügynek, de különösen a gyermekek egészségének, melyre valósággal rém. Mint derecskai tudósítónk jelenti ott a kanyaró járvány nagy mérvben lépett fel. Ez ideig 200 gyermek betegedett meg kanyaróban. A megbetegedett gyermekek közül 7 meghalt. *Fráter* Barnabás főszolgabíró a járvány nagy arányai miatt kénytelen a járvány bizottságot megalkotítani.

* **A siketnémák névsora.** Az aradi siketnémák intézetéhez tartoznak a vallás és közoktatásügyi miniszter beosztása szerint Arad, Csanád, Békés és Biharvármegye területén lévő összes siketnémák. E rendelet értelmében a felsorolt megyék községei kötelesek a vezetésük alatt lévő helység siketnéma gyermekek névsorát minden évben beküldeni az intézetnek. Az előjárók ezt a rendeletet az elmúlt évben foganatosították is, a folyó évben azonban tul-tették magukat rajta és nem teljesítették. Az intézet vezetősége panasszal járult tegnap az

alispánhoz, miszerint utasítsa az előjárókat, hogy a kimutatásokat rendszeresen küldjék.

* **Hirtelen halálozás.** Derecskéről jelentő tudósítónk, hogy ott tegnapelőtt reggel özvegy Mester Jánosné összerogyott s azonnal meghalt. A megtartott vizsgálat megállapította, hogy Mesterné agyszélhűdés következtében hunyt el. Az elhunyt özvegy nő 60 éves volt s kora dacára a legjobb egészségnek örvendett. Halála előtt közvetlen kenyérsütéssel volt elfoglalva s valószínű, hogy ennek következtében érte az agyszélhűdés.

* **Névváltoztatás.** Knapp István köröstarjáni lakos belügyminiszteri engedéllyel nevét *Kövárira, Rothstein* Ernő diószegi lakos pedig *Rács-ra* változtatta.

* **Vesztett sertés.** Ottományból jelentő tudósítónk, hogy egy ottani gazdának még e hó 12-én megmaria egy vesztett kutya a sertését: A marást nem vették észre, minek következtében a sertés-n kitört a vesztettség. Mielőtt azonban valamiben kárt tudott volna tenni az emberek lebunkózták. Az állatorvos felboncolta a sertést s megállapította rajta a vesztettséget. A hatóság intézkedett, hogy a szükséges óvintézkedések megtéteessenek.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmellények.

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-féle Chassala cipőkből.**

x **A szerencse otthona.** A sokat áhított, mindenki által ostromolt szerencse ezernyi szeszélye kiszámíthatatlan. Hiába üldözzük, ha nem akar közeledni felénk, míg sokszor önmagától szinte következetesen kegyeibe fogad bennünket. Talán legjobb bizonyosság erre az osztálysorsjáték. Ha például a Gaedicke A. budapesti bankház eredményeit nézzük egy a most lefolyt sorsjátékban, mint a múltban is, tapasztalhatjuk, hogy ez a bankház valóssággal állandó otthona a szerencsének. Ugyiszólván minden napra esik egy főnyeremény a Gaedicke bankházban, melynek ügyfelei a két utolsó osztálysorsjátékban többek között a 400.000, 60.000, háromszor a 30.000 és 20.000, a mostaniban pedig a 90.000, 80.000, 50.000, 25.000 és hatszor a 15.000 koronás, ötször a 10.000 koronás főnyereményeket nyerték. Ez a körülmény meg a Gaedicke bankház mindenkor pontos és gyors ügykezelése magyarázzák azt a hatalmas forgalmat, melynek e közmondásos szerencséjü bankház örvend.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Vasárnap: d. u. Vasgyáros, este Vig özvegy: (Jubiláris előadás.)

Hétfő: Hoffmann meséi.
Kedd: Falu rossza.
Szerda: Hajduk hadnagya.
Csütörtök: A tolvaj.
Péntek: Egyenlőség.
Szombat: Ocskay brigadéros.

A Vig özvegy jubileuma. Ma este lesz a Szigligeti színházban a »Vig özvegy«, a szezon slágerdarabjának első jubileuma, a 25. előadása. A címszerepet ma este is Károlyi Leona játssza, aki huszadszor lép fel a darabban. Kivülről Turchányi Olga, Szoyer Ilonka, Haller Irma és Berli Lili vendégszerepeltek Glavari Hannában. Danilót 24-szer Palásthy Sándor alakította, ma este vendégművész mutatkozik be nálunk a szerepben. Árkossy Vilmost, a debreceni társulat baritonistáját hívta meg az igazgató az Abbáziában üdülő Palásthy helyettesítésére. A jubileum alkalmából minden jegyhez Károlyi Leona fényképét kapja emlékül a közönség.

Érdekes esték. A pótszezon hátralevő napjaira érdekes vendégjátékokat készít elő az igazgatóság. A Budapesten nagy sikerrel vendégszereplő gyermekopera társulat megnyerése iránt folynak a tárgyalások. Amennyiben a társulat nem jöhetne, úgy e hét három utolsó estéjén a Keszler párt látjuk viszont jeles alakításaikkal.

Utánuk egy nagyváradai származású fiatal művész nő mutatkozik be: Huzella Irén, a Vig-színház tagja három estén és Hegedüs Gyula, a Vigszínház kiváló művésze szintén három estén, ezek között »Az ördög« bemutatóján is.

IPARÜGYEK.

Előjárói ülés.

Az ipartestület előjárósága rendes havi ülését e hó 25. napján tartotta meg székházában, mely alkalommal e teljes számban megjelent előjárókat elnök üdvözölte és az ülést megnyitotta.

Olvastatott a folyó évi március 21-én tartott előjárósági ülés jegyzőkönyve, mely tudomásul vétetett. Ezután olvastatott az elnöki jelentés, melyben elnök fájdalomtól áthatva jelenti be *Vinkler* József püspök ur elhunytát és meleg hangon emlékezik meg a nemes főpap életéről és tudajta, hogy az elagott iparosok menházának életében 4050 koronát adományozott és végakarátában is megemlékezett a fenti célról. Indítványozza, hogy a nemes főúr és emberbarát emléke jegyzőkönyvileg megörökítettessék.

Az előjáróság mély fájdalommal és részvétellel az indítványt elfogadta.

A pénztári jelentés szerint:

Március hóban bevétel volt 6280-76 K.
Kiadás volt 1735-77 K.

Maradvány: 4544 99 K.

Harmadik tárgy volt, hogy a kereskedelmi miniszter a kamara útján az iránt érdeklődik, hogy mily gyarak volnának városunk területén felállítandók. Az előjáróság hosszas megbeszélés és eszmecsere után kimondja, hogy városunk lakosságának érdeke úgy kívánja, hogy első sorban állami dohánygyár továbbá posztó és gombgyár állítsassék fel és ily értelemben irát a kamarához.

Az ipartestületi önképző egyesület ifjusága köszönő átirata az egyesületnek adományozott 200 korona segélye tudomásul vétetett.

Jankovics János elhunyt főjegyző hagyatékai ügyében küldött két végzés olvastatott fel, mely tudomásul vétetett. Ez alkalommal elnök bejelenti, miszerint az elhunyt főjegyzőnek barátai síremléket szándékoznak felállítani és az adományok oly szépen gyűlnek, hogy a díszes sírkő rövid időn belül felállítható lesz.

Végül az ipart nyertek és ipar megszünte-

tésekről szóló iparhatósági értesítések olvastatottak fel, melyet tudomásul vettek.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje.

Bernát István kitűnő folyóiratának áprilisi füzeté érdekes tartalommal jelent meg. *Cincinnati* a magyar gazdasági politikáról. *Kolosváry* Lajosné a falusi otthon védelméről is. Nagyváradot közléről érdeklő dr. *Krüger* Aladár cikke, amely a földbérlo szövetkezetekről szól. A földbérlo szövetkezetek eszméje Nagyváradon támadt s dr. Szmracsányi Pál püspök pártolása mellett a nagyváradai l. sz. püspökségi uradalom valósította meg először Mezőgyánban. Az alapszabályok megalkotása nehéz munka volt, mert ilyen szövetkezett az országban a mezőgyámin kívül nincs. Ezért az alapszabályokat *Erős* Rezső jószágigazgató az uradalom ügyészeivel, *Kováts* Bélával és dr. *Krüger* Aladárral, továbbá az O. M. G. E. titkári hivatalával együttesen pontról-pontra gondosan megvitatta készíttette el. *Krüger* cikke, melyet lapunk élén közlünk, részletesen kifejti azokat az okokat, amelyek a földbérlo szövetkezetek alakítását javasolják, kimutatja azok előnyeit s végül a szövetkezetek ez új formája iránt való érdeklődésre tekintettel közli az alapszabályokat egész szövegükben. — A füzetet a különféle rovata zárja be.

TANÜGY.

Tanképesítő- és osztályvizsgálat.

A nagyváradai Orsolyaszüzek vezetése alatt álló róm. kath. tanítóképzőbe az 1906—7. tanév végén tartandó osztály- és tanképesítő vizsgálatok sorrendje úgy a rendes- mint magántanulóknak számára a következő:

Május 10-én a IV. osztály rendes és magántanulóinak osztályvizsgálata.

Május 13-án és a következő napokon írásbeli kiegészítő vizsgálat.

Május 27-én a gyakorlati tanképesítő vizsgálat.

Junius 5-én az I. osztály rendes- és magántanulóinak osztályvizsgálata.

Junius 6-án a II. osztály rendes- és magántanulóinak osztályvizsgálata.

Junius 8-án a III. osztály rendes- és magántanulóinak osztályvizsgálata.

Junius 10-étől szóbeli tanképesítővizsgálat tartatik.

Nagyvárad, 1907. április 27.

Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A horvát bán a képviselőházban.

Budapest, április 27. Pejacsevich báró horvát bán ma reggel Sopronból Budapestre érkezett. Délelőtt a Házban felkereste Wekerle miniszterelnököt, akinek a horvát viszonyokról tett jelentést.

Korodi Lutz gyalázkodása.

Budapest, április 27. Korodi Lutz, a hirhedt nevű zöldsász képviselő, a ki évekkal ezelőtt valami büntetés elől szökött ki Németországba és ott Berlinben tanári állást kapott, a berlini Alldentsch

Blätter legutóbbi számában gyalázkodó hangon kirohant Magyarország ellen, majd felvetette azt az eszmét a magyarországi allddeutsch mozgalom fellendítése céljából, hogy Németországból nagy rajokban állandóan telepedjenek meg Magyarországon a németek, akik azlán a gyengülő propagandának új erőt adni volnának hivatva.

Igazságszolgáltatás.

Nógrádi fölmentették

cimmel lapunk tegnapi számában egy közlemény jelent meg, amely azonban mint utólag a bírósági aktákból meggyőződünk, tévedésen alapult. Nógrádi Gyula ugyanis nem jelentette föl dr. Halász Lajost sem lopásért, sem valamely büncselekményért, hanem egy levélből a bíróság tudomására hozta, hogy dr. Halász Lajos egy lapjának a kéziratát elégette és tanuul Ferenczi József-re hivatkozott. A kir. ügyészség 24190—1906. k. ü. szám alatt áttette a bejelentést a járásbíróshoz annak megállapítása végett, hogy nem-e forog fenn idegen ingó vagyron rongálásának vétsége? A járásbíróshoz azonban a bünygyi eljárás megindítását dr. Halász Lajos ellen megtagadta abból az indokból, hogy Dr. Halász Lajos részéről büncselekmény egyáltalán nem forog fenn.

A megszüntető határozat alapján dr. Halász Lajos tett feljelentést Nógrádi Gyula ellen hatóság előtt rágalmozás miatt. Ez ügyben volt pénteken a járásbíróshoz előtt a tárgyalás, hol hol a vádat nem is dr. Halász Lajos, hanem az ügyészségi megbízott képviselte. Nógrádi Gyula kérte vádjá bebizonyításának megengedését. Dr. Halász Lajos ezt nem ellenezte, a járásbíróshoz arra a tekintettel, hogy ez ügyben már egy ízben jogerős megszüntető határozat lett hozva, a bizonyítást nem engedte meg, ellenben Nógrádi Gyulát fölmentette azért, mert Nógrádi maga sem jelölte meg följelentésében a büncselekményt, amelyet dr. Halász Lajos állítólag elkövetett.

Ez a tényállás. Az, hogy dr. Halász Lajos beismerte volna a kéziratok elégetését, nem felel meg a valóságnak, mert dr. Halász Lajost sem tegnap, sem egyáltalán ezen ügyekben ki sem hallgatták.

Az sem felel meg a valóságnak, hogy a bíróság Nógrádi Gyula kérelmére — Halász Lajos ellenzése dacára — elrendelte az iratoknak a képviselőház elnökségéhez való áttételét, mert erről egyáltalán szó sem volt, de nem is lehetett, lévén dr. Halász Lajos a panaszos és nem vádlott.

Az ítélet ellen különben nem dr. Halász Lajos, hanem az ügyészségi megbízott jelentett be felebbezést.

KÖZGAZDASÁG.

Jó hus olcsón! cím alatt jelent meg a Szent-István-Társulat kiadásában egy 20 lapos füzetke, amely a most időszerű házinyultenyészléssel foglalkozik és röviden adván ennek az eddig elhanyagolt hasznos husállatnak természetrajzi ismertetését, megtanít a házinyulak tartására, értékesítésére. Szinte csodálatos, hogyan lehet ilyen tömören, ilyen vetősen írni, hogyan lehet ilyen kis füzetkékben minden okvetlen szükségést előadni. És milyen népiesen, milyen

magyarán! Ilyen kell a nép kezébe, hogy a tárgyat is megismerje, a helyes beszéd, írásmódot is megtanulja. A nyomás szép, tiszta, világos; dicséri a nyomdát. A füzetke ára mindössze 10 fillér, tehát már áránál fogva is valóban a nép számára való. De igen jó szolgálatot tesz a gazdasági- és háztartási-iskolákban is. Melegen ajánljuk. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapesten, IV., Kecskeméti-utca 2. szám.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, április 27.

Buza április	—	—	13.15	—	13.35
Rozs április	—	—	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	—	—	10.80	—	11.05
Repcze aug.-ra	—	—	27.80	—	28.24
Zab ápr.-ra	—	—	15.20	—	16.10

Értéktözsde.

Budapest, április 27.

Osztrák hitelrészvény	—	—	678.—
Magyar hitelrészvény	—	—	796.—
Leszámitoló bank	—	—	506.—
Rimamurányi	—	—	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	—	—	670.—
Közúti vasut	—	—	594.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru es értéktözsde 1907 április 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	11.21
Magyar koronajárdék 4%	—	—	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	—	—	83.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	95.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	—	—	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	—	—	150.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	99.50
Osztrák járdék papirban	—	—	100.—
Osztrák korona járdék	—	—	117.—
Osztrák járdék aranyban	—	—	99.—
1800. oszt. államsorsjegyek	—	—	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	17.65
Magyar hitelbank részvény	—	—	17.65
Városi villamosvasut	—	—	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	—	—	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	—	—	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	19.08
Német birodalmi márka	—	—	117.58
London vista	—	—	241.17
Páris vista a	—	—	95.47
20 márkás arany	—	—	37.40

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Írta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 28.

De a mint a művészek nagy zöméről volt szó s a beteges hiúságok, kuszált összeköttetések, bizar rokonságok széditő tömkelegéről, akkor bizony nehezen ment a barátság megköltése Lensky neje s régi kollegái közt.

Az irigység, melylyel Lensky iránt viseltettek s mely nagyjából művészi pályájának szolt, kicsiben azonban házasságára és társadalmi állására vonatkozott, ezen embereknél minduntal elárulta magát s nem kevésbé járult hozzá, a köztök és Natália közt létező, máris nem igen barátságos viszonyt mindinkább elmérgesíteni.

Igaz és szívélyes előzékenységgel csupán igen szerény családokban fogadták, valódi művész-családokban, kik szinarany művészetük dacára még sem jutottak semmire, de igenis, hét vagy nyolc gyermekhez, kiket munkájukkal becsületesen felnevelni nem volt csekély feladat.

Ilyen egyszerű emberek fogadták jól, kik eleinte, pályájának nehéz kezdetén, jók voltak Lensky iránt s kikhez folyvást a legmelegebben, a legnagyobbképp bőkezűséggel ragaszkodott. S e szívélyes szerény emberek körében jól is érezte magát a fiatal asszony.

Különös élvezettel figyelte meg a szerepet mit Boris ezek között játszott, mennyi fényt és örömet tudott e kitagadottaknak nyújtani. Nem csoda tehát, ha ezek tűzbe mentek volna érte, Natáliáért mindenöket odaadták volna és irigység nélkül, rajongva hódoltak neki mint egy királynőnek. Örültek hogy Lensky, bálványuk, büszkeségük, Lensky, ilyen szép és előkelő feleséggel birt — a császár leányát nem tartották volna méltatlannak az ő számára.

Natália töle telhetőleg hálálta meg e jó emberek ragaszkodását; öröme szolgálta ha családostul meghihatta őket, kitűnően megvendégelhette, a gyermekek zsebeit tele csömöszölhette édességekkel és bucsuzáskor apró ajándékokkal boldogíthatta.

De az érintkezés e szegény ördögökkel alapjában még sem volt egyéb sentimentál játéknál, valamint az érintkezés a művész éliteljével csupán kivételes élvezet volt. Sem az egyik, sem a másik nem volt elegendő arra, hogy szorosabbra kösse a viszonyt a Lenski neje és a művész egykori művész-köre közt s eredménnyel fentartsa abban hajdani népszerűségét.

* * *

A sok kellemetlenségről és nehézségről, mely Lensky jövőjére és különösen még elnyerendő zeneszerzői jövőjére volt mindezekből háruandó, — Natália mit sem sejtett. Ő még egészen kéknak látta az eget.

Ekkor esett az első mély árny boldogságára. Lensky, a kinek a elválás töle elviselhetetlen volt, Natália minden kérése dacára nem tudta rászáni magát, hogy közpeurópai hangverseny-körutját egyedül tegye meg, öt gyermekeivel Pétervártt hagyva. Magával vitte Natáliát s a gyermekek ezalatt a nagyanya szárnyai alá kerültek.

Most először nem volt Natália mulatságos utitárs, hanem ellenkezőleg nehézkes és ideges — elviselhetetlen aggodalom üldözte mint valami balsejtelem. Lensky minden vigasztalási igyekezete kárba veszett.

Düsseldorfban táviratilag hirt kapott, hogy a kis Mascha difteritisben megbetegedett. Midőn az aggodalomtól és lélekvesztett sietségtől félholtan megérkezett Pétervártt, a gyermek már koporsójában feküdt.

Lensky csaknem ép annyira kétségbe esett mint felesége. Agyongyötörte magát önvadakkal; — ki tudja, ha jobban ápolták, gondosabban őrizték volna a gyermeket... Mily gyötrelmet ezt egyre mondani magának! Natália ajkaira soha sem jött szemrehányás, még könyeit is rejtegette, nehony férje fájdalomt növevessze. Hanem ezen szerencsétlenség óta ellentálló, ruganyos természetében valami megváltozott — egy rugója eltört. Házasságának első, boldog szakasza véget ért.

* * *

A kollegáival folyton rosszabbodó viszonyok, a kellemetlen villongások és elvesztett gyermeke miatti fájdalom mellett, még más szüntelenül gyöttrő kin is mutatkozott: a naponta súlyosbodó pénzzavar. Natália határozottan tulságosan költött, még pedig azon naiv meggyőződéssel, hogy nem is élhetne takarékosabban, miért is annál nehezebb feladat volt a férjre nézve, midőn végre be kellett vallania hogy nem bírja előteremteni a lehetőséget a háztartás ily lábbon való továbbvitelére s némi módosítást kell megkísértenie szokásaiban.

Megindító volt a fiatal asszony ijedségét látni, midőn Lensky erre nézve az első célzásokat tette, — de ijedségét látni midőn Lensky erre nézve az első célzásokat tette, — de ijedsége nem azon kilátásnak szolt, hogy ezentul takarékoskodnia kellend, de tisztán meggondolatlanságának, mely által gondokat szerzett Lenskynek. Azonnal kész volt a legtulzottabb

reformok életbeléptetésére. De arra még Lensky volt képtelen, hogy Pétervártt, nejenek fényes rokonsága közepette, ugy éljen családjával, mint valami szegény proletár.
(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás.

A „Biharmegyei Kereskedelmi-
Ipar- és terményhitelbank”

1907. évi május 16-án, dél-
után 3 órakor Nagyváradon, saját
üzleti helyiségében (N-Telekl-u. 3.)
rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. c. részvénye-
sek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje:

- Az igazgatóság indítványa:
 - 750 darab új részvény kibocsátása és ennek megfelelőleg a részvénytőke fel-
emelése iránt.
 - a kétes követelések tartalékalapjának megszüntetése és felhasználása az alap-
tőke és rendes tartalékalap szaporítására.
- Az alapszabályok módosítása.
Nagyvárad, 1907. évi április hó 24-én.
Az igazgatóság.

Azok a tisztelt részvényesek, akik a közgyűlésen részt-
venni kívánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12.
§-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg legalább
egy hónappal a nevükre írt részvényeiket a le nem járt
szelvényekkel együtt, legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg
3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A
közgyűlés napirendjének első pontjára is kiterjedő új
alapszabály tervezet folyó évi május hó 10-től kezdve
az intézet helyiségében megtekinthető, sőt a részvényesek
kiváratára nyomtatott példányban is megküldetik.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több
mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek
bizonyult közsélynél, csúznál és meghűlé seknél,
..... bedörzsöléskeppen használva.

• **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel
és a Richter orvosi győgyezéssel ellátott dobozba van
osomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.-
és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerára az „Aranyoroszlánhoz”

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. tküldés.

**Kereskedelmit végzett
fiatal ember
gyakornokul felvétetik
a Nagyváradai Hitelbank
Részvénytársaságnál.**

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: (Apáca-utca) Nagyvá-
rad Szilágyi Dezső u. 18.

A legjobb amerikai anyagból
készít
fogakat
végez minden e szakmába vágó műveletet.

Uj üzlet! Uj üzlet!
**Lukács Nándor
butor-raktára**

műasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Állandó raktár: háló, ebédli
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa-butorok rendki-
vül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kiváratra rajzok és költségvetések ingyen.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak
szolgál, hogy kötelező heti befizetések által,
paró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a
takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy
kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévá nő-
hessenek s így mindazoknak, kik keresetük-
nek csak kis részét tudják félre tenni, szö-
vetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett
üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis
156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után
az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt ki-
adatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetűti köny-
vecskék kiadása mai naptól kezdve d. e.
9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet
hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca
4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig

Fontos értesítés!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a mai napon az

Amerikai áruházat,

melynek eddig is vezetője voltam, átvettem s azt a saját nevem alatt tovább fogom vezetni
és hogy az őszi idényre annál szebb és dusább raktárt bocsáthatok a nagyérdemű közönség rendelke-
zésére, elhatároztam, hogy a jelenlegi raktárt, minden elfogadható árban eladom.
Tehát mindenkinek saját érdekében ajánlom, hogy szükségletét mielőbb szerezze be a
tavaszi és nyári ujdonságokból, melyekből raktáram dusan fel van szerelve. — Jelenlegi raktá-
ram n vannak, a legfinomabb izlést is kielégítő divatcikkek, u.
m.: Női ruha szövetek, divat bluz, selymek, valódi angol bluz, zefírek, vásznak és asztalneműek, harisnyák és sok más egyéb itt
fel nem sorolható divatcikkek. Azonkívül szőnyegek és függönyök, melyekből szintén nagyválaszték áll a vevő közönség rendelkezésére.

Az olcsó árakról mindenki meggyőződést szerezhet.

Szives pártfogást kér, tisztelettel: **HÁASZ HENRIK** női divat áruháza, NAGYVÁRAD, Rákóczi ut,
Bazár-épület.

Lokomobilok, gőzeséplőgépek, benzinmotorok, aratógépek, talajmivelő eszközök, teljes malomberendezések, stb. stb.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság

III. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége B.-pest.

10 drb. legkedveltebb

sorsjegy

havi 4 korona 87 filléres részletre kapható; u. m.: 4 Józsv, 2 Bazilika és 4 Erzsébet sorsjegy. - Évente 7 huzás, 350.000 korona nyereménnyel -- Már az első részlet, azaz 4 korona 87 fillér postautalványon való beküldése után mind a tíz sorsjegy az összes huzáson résztvesz. A huzás közeleg, miért is kérjük az első részletet postautalványon mielőbb címünkre beküldeni.

Budapesti Polgári Takarékpénztár

Budapest, Kerepesi-ut 40.

HIRDETÉSEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Meghívás

a nagyvárad takarékpénztár részvénytársaság

rendkívüli közgyűlésére,

mely 1907. május 12-én délelőtt 10 órakor saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

Tárgya:

Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése tárgyában és az ezzel kapcsolatos alapszabály módosítás.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére íratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető térítvényével látatják el.

Nagyvárad, 1907. április 15-én.

Sal Ferenc,

kir. tanácsos, igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozathozatalra 20 ely részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét képviselik.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő CSORDÁS TESTVÉREK fűszer és csemege üzletét átvettük, azt korszerűen, a legjobb új árukkal berendezve

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

törvényesen bejegyzett cégünk alatt tovább vezetjük, raktáron tartunk

NAPONTA FRISS TEA-VAJAT

Az általános fűszer, anyagáru és déli gyümölcsökön kívül, még mindennemű csemege-árakat, sajtok, hidegfelvágottak, különféle conservákat, asztali- és csemege borok, pezsgők, likörök, angol rum, kül- és belföldi cognak, friss töltésű ásványvizeket.

Vetemény magvakat, mindennemű gazdasági cikkeket.

A n. érdemű közönség szíves támogatását kérjük, biztosítva t. vevőinket, szolid árak mellett, becsületes és figyelmes kiszolgálásról.

Tanuló

fizetéssel felvétetik

Kelemen Béla,

— könyv- és papirkereskedésében, —
NAGYVÁRAD Kossuth Lajos-utca.

KÖSZEG. Szanatórium és vizgyógyintézet

gyönyörű fekvés, nagy fenyvespark, szép sétahelyek, villamvilágítás. Priesnitz- és Kneipp-rendszer. Massage villanyozás, hiszló kura, lég- és napfürdő, szénsavas fürdő. Forrólég-készülék. Kötő ellátás. Lakás, vízkura és orvosi gyógykezelés, napi 9—12 korona.

Prospektus ingyen.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága eivállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzát szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Bazár-vendéglő o megnyitás! o

Hetenként háromszor katonazene.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a volt Szauer és Dolgos néven vezetett Bazár-éttermet át vettem és azt **e hó 20-án megnyitottam.** Jó magyar konyháról, kitűnő hegyi borokról, valamint mindig frissen csapolt kőbányai sörökről gondoskodtam. Miért is a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Szauer Kálmánné.

Hetenként háromszor katonazene.

Értesítés!

= A nagyvárad-i =
sütő ipartestület

tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy 1907. évi május 1-től kezdve a sütemény árát tekintettel a folyton emelkedő nagy drágaságokra felemeli. Sütemény árak a következők lesznek.

Rendes üzletekben 5 db. 20 fill.
Pék-üzletekben . . . 5 db. 20 fill.
Fiók pék-üzletekben 5 db. 20 fill.
Házhoz szállítva . . . 5 db. 20 fill.

A süteményt fogdosni vagy kézzel ropantani miniszteri rendelet folytán tilos.

Kiváló tisztelettel az összes sütőmesterek.

Pénz!

Olcsó
tőketörlesztéses
kölcsonöket

10-75

évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsonöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredménnyel közvetíti.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és finanszírozza

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár
bankbizományi és hitelforgalmi irodája

Nagyvárad, M. sz.

Telefon szám 4 24

XXXVI-ik magyar királyi

jótekonycélú államsorsjáték

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonycélokra fog fordítatni. Ezen sorsjátéknak **11969 nyereménye 365.000 korona** összegben készpénzben.

Főnyeremény 150.000 korona,

továbbá:

1 főnyeremény . . .	20.000 kor.	10 nyeremény à . . .	1.000 kor.
1 " . . .	10.000 "	150 " . . .	100 "
1 " . . .	5.000 "	300 " . . .	50 "
5 nyeremény à . . .	2.000 "	150 " . . .	20 "
		10000 " . . .	10 "

Huzás visszavonhatlanul 1907. június hó 28-án.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és só hivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

MAGYAR BANK Részv.-társaság

NAGYVÁRAD, Rákóczi (Fő)-utca (városi Bazár-épület I. emeletén.)

A társaság alaptőkéje; **1.000.000** korona, mely 5000 drb 200 korona névértékű részvényen van biztosítva.

A MAGYAR BANK R.-T. átvesz betéteket takarékpénztári könyvecskékre, ugyszintén **folyószámlára** kamatozás végett,

előleget ad állampapírokra, egyéb értékpapírokra és minden oly árukra, amelyek a társaság raktáraiban vagy más biztos helyen vannak elhelyezve,

leszámitel váltókat, utalványokat, szelvényeket és más hitelpapírokat, engedélyez **jelzálog (építési) kölcsönöket,** elfogad tőzsdei megbízásokat és általában tevékenységét kiterjeszti a pénzügyi intézmények rendszeres működési köréhez tartozó minden szolid üzletág óvatos gyakorlására.

Együttal föl hívja a n. é. közönség becses figyelmét

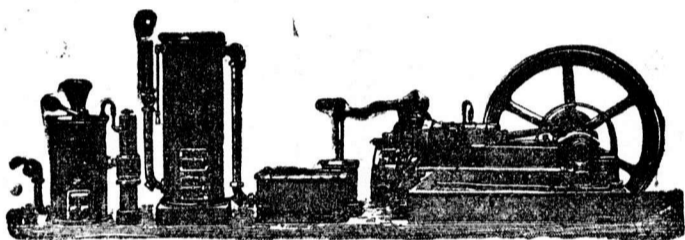
„pénzváltó üzletére,”

ahol mindennemű külföldi érmek és pénznemek vétele és eladása, sorsjegyek, utalványok és hitellevelek külföldre, a legutányosabban eszközöltetnek.

Csodálatos olcsó!**Vásárlásra ritka alkalom!**kinálkozik mostan egy **rövid ideig** a t. vevőközönségnek**TESZLER SIMON** gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)Ki célba vett **más vállalat** következtében raktárán levő **összes árucikkelt** mélyen leszállított áron bocsátja eladásra.**Osers és Bauer motorgyára**

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitünő hirnévnek örvendő benzín lokomobiljait benzín lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.1-2 fillér üzem-
költséggel. Elis-
mert elsőrendű
gyártmány!
Szodlitómörkivitel! Kitünő
referenciák!
Kedvező fize-
tési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Most jelent meg!A modern rajzoktatás vezérfonala
II. kötete.Írta: **Szücs Izsó** iparisk. igazg., tanító-
képző intézeti rajztanár.**Tartalom:** a) Rajzoktatás szemlélet
alapján, kézügyességi foglalkozásokkal
(kézi munkával) kapcsolatban. b) Kéz-
ügyesítő gyakorlatok. Tanmenet 37
mintalapon 40 leckemintával.**Bolti ára 6 korona.**Megrendelhető: **Sebő Imre** könyvki-
adónál Nagyvárad.Ugyanazon kiadásban megjelent: **Szűcs
Izsó:** »A modern rajzoktatás vezérfonala« I.
kötete. 6 korona. Tartalom: a) Előtanul-
mányok. b) ösztönszerű rajzoktatás.Approbálva: 78494. sz. a. népiskolák-,
óvó-, és tanítóképzők s középiskolák
alsó osztályai részére.Kivonat a hivatalos bírálatból... Számol
a hazai viszonyokkal, a tanítók jelenleg még
rajzbeli kiképzettségével... Művének minden
sorából a tárgy iránti szeretet, annak komoly
megfontolása és kitartó tanulmányozása szól.
Sok évi tapasztalat és kísérletei a rajzoktatás
terén becsesekké teszik e mű tartalmát...
Művének minden fejezete érdekes és beható
tanulmányra vall... Targyat szerző nagy kö-
rültekintéssel és alaposággal dolgozta ki,
amiért teljes elismerés is illeti... Rajzoktatá-
sunk fejlődésére csak jótékony hatással lehet
e munka...

A ki eddig eredménytelenül játszott az osztály-
sorsjátékon
A ki még egyáltalán nem kísérte meg abban
szerencsáját
A ki tényleg f ő n y e r e m é n y h e z akar
jutni
A ki pontos és előzékeny kiszolgálásban akar
részesülni, az forduljon bizalommal a leg-
nagyobb szerencsegyűjtődéhez

GAEDICKE bankházához.

Az I. osztály huzása már május hó 23. és 25-én.

Ezen huzásokhoz ajánlunk:

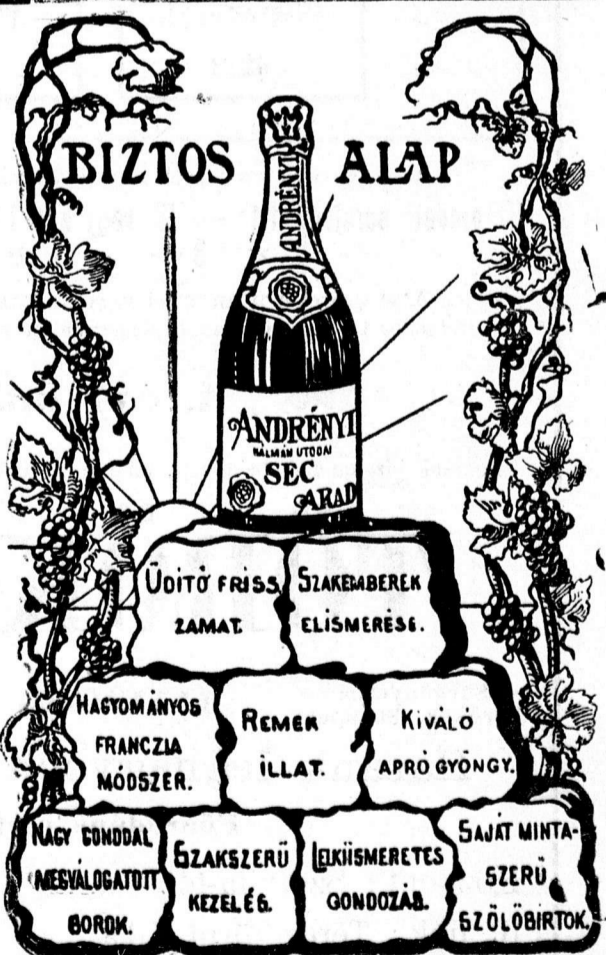
Egész	Fél	Negyed	Nyolczad sorjegyet
12.—	6.—	3.—	1.50 koronáért.

A pénz küldéséhez szükséges postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

GAEDICKE

bankház

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

TÖRÖK szerencséséje ÖRÖK.

Felülmulhatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt 30 millió koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a 2 legnagyobb nyereményt, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a **600.000** koronás főnyereményt
a legnagyobb **400.000**

továbbá 6 a 100.000, 3 a 90.000, 3 a 80.000, 3 a 70.000
4 a 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000
15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.000, 500
koronás és egyéb nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 20-ik új magyar osztálysorsjátékban **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeremény jut és összesen **16 millió 457.000 korona** hatalmas összeget sorsolnak ki.

Legnagyobb nyeremény esetleg **1.000.000** korona.

továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 2 a 90.000
2 a 80.000, 2 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 3 a 40.000, 3 a 30.000, 6 a 25.000
9 a 20.000, 13 a 15.000, 44 a 10.000 korona és még sok egyéb nyeremény.

A hét melyik napja bír Önre nézve különös jelentőséggel? Rendeljen nálunk oly sorsjegyszámot, mely azon nap mellé van jegyezve, amelyen különös eseményeknek volt részese

Vasárnap 6123	Hétfő 32405	Kedd 92799	Szerda 123048
Csütörtök 6252	Péntek 37407	Szombat 93481	

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

eredeti sorsjegy frt. — .75 vagy kor. 1.50 | eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy 3 kor.
» » » 3.— » » 6.— | » » » 6.— » » 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjlanul. Megrendeléseket fenti eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

i. évi május hó 5-ig,

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfognak.

TÖRÖK A. ÉS TSA

— Sürgőnyezim: —
Törökék, Budapest.

BANKHÁZA R.-T. BUDAPEST.

— Sürgőnyezim: —
Törökék, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruháza osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Szervita-tér 3/a.

I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Teréz-körut 46/a.

III. fiók: Múzeum-körut 11/a.

Egy két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Dr. Rác Ódön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
(ezelőtt Politzer-fle)
Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebeteg kivételével.) Vizgyógyászati, villanygyógyászati, villanyfürdő, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró lékkelés, gőz szekrény, póstyéni iszapkúra. Inhalatiorok. Vibratios massage, Soványító és hizó kúra.

Javulva: Idegesség, kim-rülség minden neme, gyomor, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, ideg csuznál kitünő gyogyeredmények

Állandó orvosi felügyelet.
Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3 5-7 korona.

Prospektus és felvilágosításul szívesen szolgál

Dr Rác Ódön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

LEGRÉGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB

nyaralási vállalat

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség b. figyelmét felhívni fővárosi mintára berendezett **Molykár elleni megóvó vállalatunkra.**

Elfogadunk nyári gondozás felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyeget stb. azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza, kívánatra azokért házhoz küldünk; az üzlet és raktár tűz és betörés ellen biztosítva van.

Becsés pártfogását kérve,

kiváló tisztelettel:

Zboray Gyula és Társa

szűcs üzlete, Fő-utca 7. sz.